

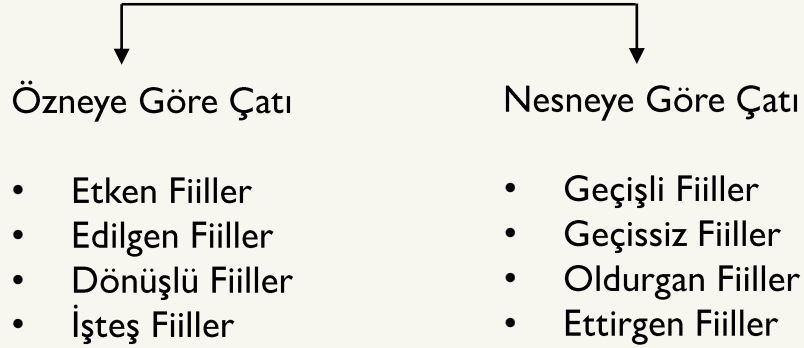
dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu ol!

Türkçe

EYLEMDE ÇATI

- ✓ Yükleme eylemi olan cümlelerde çatı özelliği aranır.

a) Özne – Yüklem ilişkisi

✓ “-il, -iş, -in, -len, -leş“

I) Etken Fiiller

✓ Özne, gerçek öznedir.

✓ Eylem, çatı eki almaz.

- Annem, bize her konuda yardım ederdi.
(Özne) (Yüklem)

- G. Ö (O) / Soruları bir saatte çözmüş.
(Yüklem)

2) Edilgen Fiiller

- ✓ Özne, sözde öznedir veya özne yoktur.
- ✓ Eylem çatı eki alır.
- Annem herkes tarafından çok sevilirdi.
(S.Ö.) (Yüklem)
- Sorular bir saatte çözülmüş.
(S.Ö.) (Yüklem)
- İzmir'e gidildi. (Özne yok.)
(Yüklem)

3) Dönüslü Fiiller

- ✓ Özne, gerçek öznedir.
- ✓ Eylem çatı eki alır.
- ✓ Özne hem işi yapar hem de yaptığı işten etkilenir.

- Annem birden lafa atıldı.
(Ö.) (Yüklem)
- Hocamız sonunda evlenmiş.
(Ö.) (Yüklem)
- Yazın teni iyice bronzlaşmış.
(Ö.) (Yüklem)
- Açlıktan midesi kazınmış.
(Ö.) (Yüklem)

4) İşteş Fiiller

- ✓ Özne, gerçek öznedir.
- ✓ Eylem sadece “-iş, -leş” eklerini alır.
- ✓ Eylem, ya karşılıklı ya da birlikte yapılır.

- Sınıf saatlerce gülüştü. (Birlikte)
(Ö.) (Yüklem)
- Biz / Sabaha kadar yazıştık. (Karşılıklı)
(Yüklem)
- Müdürü gören çocuklar kaçıştı.
(Ö.) (Yüklem)

UYARI:

Kökten İşteş Fiiller

Savaş	Güreş	}	Kökten İşteş Fiil
Barış	Yarış		

b) Nesne Yükleme İlişkisi

“-it, -dir, -ir”

I) Geçişli Fiiller

- ✓ Nesne alabilen fiillerdir. (Neyi?, Kimi? (Onu))
 - ✓ Cümlede nesne olmak zorunda değildir.
-
- Onu / Saatlerce durakta bekledik.

2) Geçişsiz Fiiller

- ✓ Nesne almayan fiillerdir.
- Erkenden uyuduk.
(Yüklem)
- Sınıf, çocuğa saatlerce güldü.
(Yüklem)

3) Oldurgan Fiiller

- ✓ Geçişsiz bir fiile çatı eki getirerek onu geçişli yapmaktır.
- Erkenden **uyu** - **t** - tuk.
- Sınıf hepimizi **göl** - **dür** - dü.
- Yemeği **piş** - **ir** - di.
- Çocuğu **ağla** - **t** - tı.

4) Ettirgen Fiiller

- ✓ Geçişli bir fiile çatı eki getirerek onun geçişlilik derecesinin artırılmasıdır.
- Öğretmenimizi dün **bekle** - **t** - tik.
- Mektubu sonunda **yaz** - **dır** - dı.
- Soruları kardeşine **çöz** - **dür** - müş.

UYARI:

Oldurgan fiillerde özne işi kendisi yapar, ettirgende başkasına yaptırır.